הלכה · משנה תורה · מפרשים · אור שמח · ספר זמנים

אור שמח על משנה תורה, הלכות מגילה וחנוכה

רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אור שמח על משנה תורה, הלכות מגילה וחנוכה

רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אור-שמח-על-משנה-תורה-הלכות-מגילה-וחנוכה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 202611200317-v39 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 4
הלכה ז 5
הלכה ט 5
הלכה י 6
פרק ב 6
הלכה ט 6
הלכה יד 6
הלכה טז 6
הלכה יח 6
פרק ג 7
הלכה א 7
הלכה ג 7
הלכה יב 7
פרק ד 7
הלכה יב 7
הלכה יד 7

פרק א

הלכה א

והכל חייבים בקריאתה אנשים ונשים כו'.

הנה בה"ג פסק דנשים מוציאות מינן, אבל לא שאינן מינן וכן הביאו התו' מתוספתא דטומטום מוציא מינו אבל לא שאינו מינו, כו' ונדחקו רבים להבין טעמא. ונראה פשוט דלזכר הנס מחויבים לקרות המגילה אבל מצי לקרותה בעל פה לא מן הכתב וכן איתא בגמרא שמואל דסבר נאמרה לקרות ולא נאמרה לכתוב וכבר פירשו בתו' דלא פליג על הן דתנן קראה בע"פ לא יצא רק סבר דאין זה ברוח הקודש לכתוב אלא מדרבנן, ומפרש הגמרא דמאן דסבר נאמרה לכתוב הוא מקרא דכתוב זאת זכרון בספר דדריש בספר על מקרא מגילה כר' אלעזר המודעי, וקרא זה נאמר גבי מחיית עמלק, והחינוך כתב דנשים אינן במצות זכירת ומחיית עמלק דלאו בני כיבוש נינהו א"כ בנשים דליכא אסמכתא מקרא זה בהם נאמרה לקרות ברוה"ק היינו מדברי קבלה אבל לקרות מתוך הכתב אין זה אלא מדרבנן וא"כ בנשים כשהאשה קוראה והאיש מחויב לשמוע מתוך הכתב מדברי קבלה והאשה אינה חייבת הוי כקורא האיש בעל פה, דעל הכתב אינו שומע ממי שמצווה לכתוב ברוה"ק אלא מדבריהם ודו"ק. ורבינו סבר כפשטא דשמועה דערכין דהכל כשירים לקרות המגילה אפילו נשים ומשמע להוציא אנשים והבן.

הלכה ב

לפיכך אם היה הקורא קטן וכו'.

בתוספתא אר"י מעשה היה וקראתי' כו' א"ר מעשה היה וכו' אין מביאין ראיה מהמתיר. מכאן ואילך נהגו לקרותה קטן לרבים, הנה התוספתא הועתקה אות באות בירושלמי אלא בשיבוש קצת. וזה הגירסא בירושלמי מכאן והילך נהגו הרבים לקרותה בבה"כ וברור שט"ס קצת נפל בשני המקומות וכן צ"ל בתוספתא מכאן ואילך נהגו לקרותה קטן [ברבים] וכצ"ל בירושלמי מכאן והילך נהגו [ברבים] לקרותה בבהכ"נ, ואל הברייתא זו כוון רבינו בפ"ב הלכה ז' וקורא אותה גדול עם הקטן ואפילו בצבור ולא אמרינן שהשומעים שומעים קול הקטן הפטור דאיידי דחביבה יהבי דעתייהו. וזה שאמרו בתוספתא נהגו לקרותה קטן ברבים היינו עם רבים בביהכ"נ והוי כמו בדוכן שצעירי הלוים היו לבסם קולם עיין ערכין סוף פרק ב'. והאור זרוע הביא התוספתא ופירשה בהגיע לחינוך וזה לא משמע והביא הירושלמי ולא ראה כי אחדים המה ודו"ק.

הלכה ז

וכל אלו שמקדימין וקוראין קודם י"ד כו' בפחות מעשרה.

בירושלמי הלכה ג' ר"ב בשם רב יודא כל שאמרו ידחה ממקומו ובלבד בעשרה פירוש דהוה"ד בחל להיות בע"ש דמוקפין קורין בע"ש אז צריכין המוקפין לקרות בעשרה. ופריך ואנן חמיין רבנן אפילו ביחיד פירוש דרואין אנו לרבנן דקוראין אפילו ביחיד וזה הראיה ע"כ בבני מוקפין הקורין בע"ש דאלו פורים בשבת אמר שם דלית אפשר עכשיו עפ"י החשבון ולעיל ה"ב לית כאן חל בשבת ואיך אמר ואנן חמיין ומסיק ר' אבינא בשם ר' אמי כל שאמרו ידחה ליום הכניסה ובלבד בעשרה אבל מוקפין שקוראין בי"ד היינו בחל בע"ש קוראין אפילו ביחיד וזה שדייק רבינו בלשון וכל שמקדימין וקורין קודם י"ד אבל בני מוקפין בי"ד קוראין ביחיד ואפילו בחל בשבת דפסק רבינו דלא כמשנתינו אלא כרב דקורין בי"ג מ"מ לא דמי למוקפין דקורין בי"ד דהא אמר שם בירושלמי שהכל יוצאין בי"ד שזמן קריאה לכל הוא לכן הוי אפילו ביחיד ורבינו הביא זה להלן בהלכה י"א לגבי ספק.

ולכן פסק רבינו דלכתחילה ביחיד דכן משמע לשון ירושלמי ואנן חמיין רבנן אפילו ביחיד אבל בחל בשבת בזמן שהיו מקדשין עפ"י הראיה אז בני י"ד קורין בי"ג בערב שבת הוי שלא בזמנה וקוראין בעשרה הא ביחיד לא ודו"ק. ופשט השמועה דלרב אסי גם בזמנה אין קורין אותה בפחות מעשרה דהוי כמו שלא בזמנה. ומה דהקשה הרז"ה אמאי לא תני להא בהדי הנך דאין עושין פחות מעשרה. נראה משום דעיקר כהך שנויא דקריאתה זו הלילא כמו שכתב רבינו לקמן פ"ג הלכה ו' וא"כ ביום י"ד חייב יחיד לקרותה מפני חיוב ההלל שאפילו יחיד גומר אותה רק בלילה סבר רב אסי דאין קורין אפילו בזמנה ביחיד משום דחובת הלל ליכא בלילה וברור.

ובירושלמי פרק ב' על הך דהי' כותבה כו' אם כוון לבו יצא פריך הדא אמרה שמותר במלאכה ומשני במוקפין שקוראין בי"ד והיינו בחל להיות בע"ש ולא משני דמיירי כגון בכפרים משום דשלא בזמנו בעי עשרה לכן משני בחל להיות בערב שבת דאז גם במוקפין שקוראין בי"ד דין זמנו יש לו וקוראין אפילו ביחיד לכתחלה ודו"ק כן הוא ברור בדעת רבינו אם כי הוא שלא כהר"ן.

הלכה ט

בני הכפרים כו'

בירושלמי פריך ומרדכי ואסתר מתקנין על מה שעזרא עתיד לתקן ומשני מי שסדר המשנה סמכה למקרא משפחה ומשפחה אבל עיקר התקנה היתה כללית שעוד זמנים

איכא לקריאת מגילה ולכן א"ש מה דמשני בבלי ועשירי לא תקינו רבנן מאי תירוץ לתקני גם עשירי אלא כיון דמרדכי ואסתר לא כוונו לזה אלא נתנו זמנים עוד כשיצטרך לא תקנו רק שני ימים קודם ויתכן לומר כן משום דאמרו פ"ק דעבו"י דאדיהן של בבלאי הוי וי' באדר לכן לא רצו לתקן לקרוא את המגלה בי' באדר דהוי מימי אידיהן דבבלאי.

הלכה י

וכרך וכל הסמוך כו'.

נ"ב ממדינה ומדינה נפ"ל ועיר ועיר שהסמוך לשושן והנראה לשושן קוראים בט"ו כשושן ועיין חי' רשב"א.

פרק ב

הלכה ט

ואין העור כו' לעבד לשמה.

דלא עדיף ממזוזה לדעת רבינו. ויעוין סמ"ג עשין סי' כ"ב ורק לענין שירטוט אמר כאמיתה של תורה דהלכה דס"ת צריכה שירטוט נסמכה על קרא דכתוב יושר דברי אמת וזה שרטוט וסרגול ולכן דריש כאמיתה על ואמת לענין שרטוט שבזה שוה לס"ת דכתיב בה וכתוב יושר דברי אמת אבל לא למידי אחרינא ולכן בעי קרא שתהא כתובה על העור ובדיו ויעוי' תוס' גיטין דף ו' ע"ב ד"ה ארי"צ ודו"ק.

הלכה יד

אם חלקו כו' יצאו.

נ"ב ולכתחלה לא כדמוכח בירושלמי. ועיי"ש בגליון הש"ס ובהשגות הראב"ד על המאור.

הלכה טז

או מעות או מיני תבשיל כו'.

אבל בגדים וכיו"ב אינו יוצא דהוי כמו שנצטוו לשמח היתום במעות מעשר ודוקא מידי דמיכל כדתניא לוקחין עגלים ומעות של פורים ומעות חזו למיקני בהו כל מילי ומטעם זה כתבו בפרק הזהב בד"ה בכל אשר תאוה כו' דחשיב פרי מפרי ובתו' סנהדרין דף מ"ח דמשו"ה לא הוי כטווי לאריג יעו"ש.

הלכה יח

כל ספרי הנביאים כו'.

עיין בהשגות.

נ"ב עיין נדרים כ"ב אלמלא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא ספר יהושע בלבד כו' ויעוי' מדרש קהלת א' פס' י"ד וברש"י חולין דף קל"ז ד"ה תורת משה וכו'.

פרק ג

הלכה א

ופרצו בו פרצות.

נ"ב משנה מדות פרק ב'.

הלכה ג

להראות ולגלות הנס כו'.

פירוש דאין מדליקין ביום כמו שהיו מדליקין במנורה ביום ג"כ לשיטת רבינו דהדלקה ג"כ ביום משום דשרגא בטיהרא מאי מהני ופשוט.

הלכה יב

מאה ושלש ועשרים כו' סימן כו'.

נ"ב ירושלמי פרק כל כתבי הלכה א' עיי"ש.

פרק ד

הלכה יב

ולוקח שמן ונרות כו'.

פירוש גם להההדור והתוספות וזה שאמר להוסיף בשבח כו'.

הלכה יד

גדול השלום שכל התורה כו'.

נ"ב גיטין דף נ"ט כל התורה כולה מפני דרכי שלום היא דכתיב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.